

PORADNIK:
Koła Gospodyń Wiejskich
oraz
Małe Lokalne Przetwórstwo
na terenie powiatu koszalińskiego
opracowany w ramach realizacji projektu
AKTYWNA WIEŚ = ATRAKCYJNA WIEŚ

Unia Europejska

Powiat Koszaliński

Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”
Instytucja zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej
„Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.
Realizacja operacji w ramach Planu Działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
Plan Operacyjny na lata 2018-2019
Projekt pn. „AKTYWNA WIEŚ = ATRAKCYJNA WIEŚ”, umowa nr WPROW – FV/14/2019 z dnia 24.05.2019 r.

Spis treści

I. Koła Gospodyń Wiejskich	3
1. Prezentacja kół z siedzibą na terenie powiatu koszalińskiego	3
2. Alfabetyczny wykaz KGW wraz z danymi teleadresowymi	4
3. Przykładowe działania zrealizowane przez KGW z powiatu koszalińskiego	10
4. Formalno-prawne aspekty działalności KGW	14
4.1. Jak założyć własne KGW? (warunki, jakie trzeba spełnić)	14
4.2. W jaki sposób zarejestrować KGW? Gdzie szukać pomocy?	16
4.3. Sposób prowadzenia KGW (ewidencje, dokumentacja)	16
5. Pozyskiwanie środków na działalność KGW ze źródeł zewnętrznych	17
5.1. Inne możliwości pozyskania środków	18
II. Małe Przetwórstwo Lokalne	19
1. Pozyskiwanie środków na założenie i rozwój działalności w zakresie MPL	19
2. Sprzedaż zarobkowa wyrobów w ramach przetwórstwa rolnego bez konieczności rejestracji działalności gospodarczej	19
3. Kto i na co może otrzymać lub ubiegać się o wsparcie? (zasady, limity)	24
III. Rejestracja produktu tradycyjnego	26
1. Kto i na jakich zasadach może zgłaszać produkt do rejestracji?	26
2. Jakie produkty można rejestrować?	26
3. Dlaczego warto rejestrować produkty?	30
4. Przebieg procesu rejestracji, aspekty formalno-prawne	31
5. Przykłady produktów tradycyjnych w powiecie koszalińskim	35
IV. Bibliografia	37

Niniejsza broszura ma charakter wyłącznie informacyjno-promocyjny. Treść broszury nie może być podstawą do jakichkolwiek roszczeń prawnych. Informacje zawarte w broszurze są zgodne ze stanem prawnym obowiązującym na dzień złożenia broszury do druku. Mogą one ulec zmianie w wyniku nowelizacji przepisów prawa.

I. Koła Gospodyń Wiejskich

1. Prezentacja kół z siedzibą na terenie powiatu koszalińskiego

KGW w Klaninie „ACH TE BABY”

KGW „Babki z Jajem” Wyszewo

KGW w Konikowie

KGW w Warninie „Warninianki”

KGW w Żydowie

KGW w Niedalinie „Radwianki”

KGW w Dobrzycy „Wesołe Babki”

KGW w Chłopach „Malwa”

KGW w Golegórze

KGW w Starych
Bielicach

KGW
w Bożenicach

2. Alfabetyczny wykaz KGW wraz z danymi teleadresowymi

KGW	Dane teleadresowe
Koło Gospodyń Wiejskich w Bożenicach	Adres: Bożenice 18, 76-010 Polanów
	Tel: 791 329 270
	Osoby reprezentujące: Monika Bilińska, Teresa Wojnarowska, Urszula Prorok
Koło Gospodyń Wiejskich w Bukowie	Adres: Bukowo 19, 76-010 Polanów
	Tel: 606 428 380
	Osoby reprezentujące: Helena Pencarska, Grażyna Walczak, Justyna Pencarska
Koło Gospodyń Wiejskich w Chłopach „Malwa”	Adres: ul. Kapitańska 68, 76-034 Sarbinowo
	Tel: 502 338 416
	Osoby reprezentujące: Alicja Jasińska, Czariusz Borowski, Ewa Olewicz
Koło Gospodyń Wiejskich w Chmielnie	Adres: Chmielno 6, 76-020 Bobolice
	Tel: 722 374 955
	Osoby reprezentujące: Justyna Witkowska, Jarosław Witkowski, Elżbieta Karwat
Koło Gospodyń Wiejskich w Chociminie	Adres: Chocimino 7, 76-010 Polanów
	Tel: 788 303 484
	Osoby reprezentujące: Monika Rojkowska, Judyta Parzniewska, Mirosława Sominka
Koło Gospodyń Wiejskich w Dobrem	Adres: Dobre 12, 76-037 Będzino
	Tel: 504 496 017
	Osoby reprezentujące: Wioletta Tkacz, Anna Szostak, Dorota Malinowska
Koło Gospodyń Wiejskich w Dobrzycy „Wesołe Babki”	Adres: Dobrzyca 62, 76-038 Dobrzyca
	Tel: 698 288 649
	Osoby reprezentujące: Lila Hanasz, Zofia Trznadel, Urszula Krakowiak

KGW	Dane teleadresowe
Koło Gospodyń Wiejskich w Domachowie	Adres: Domachowo 13/9, 76-010 Polanów
	Tel: 798 355 974
	Osoby reprezentujące: Maria Pokorska, Renata Ciubak-Obiała, Aleksandra Jaszkwic
Koło Gospodyń Wiejskich w Garbnie	Adres: Garbno 17, 76-010 Polanów
	Tel: 601 061 195
	Osoby reprezentujące: Ireneusz Błaszczuk, Jerzy Hirowicz, Izabela Kukiela
Koło Gospodyń Wiejskich w Gąskach – „Osiedle” „Gęś Bałtycka”	Adres: Gąski 12, 76-034 Sarbinowo
	Tel: 692 498 354
	Osoby reprezentujące: Danuta Chudzyńska, Małgorzata Durlej, Barbara Piszczek
Koło Gospodyń Wiejskich w Giezkowie	Adres: Giezkowo 9/1, 76-024 Świeszyno
	Tel: 785 181 774
	Osoby reprezentujące: Irena Lisowska, Angelika Gawrońska, Stanisława Sierputowska
Koło Gospodyń Wiejskich w Głodowej	Adres: Głodowa 9, 76-020 Bobolice
	Tel: 601 451 278
	Osoby reprezentujące: Olga Majewska, Jolanta Sapiecho, Maria Pańczyszyn
Koło Gospodyń Wiejskich w Gołogórze	Adres: Gołogóra 23A, 76-010 Polanów
	Tel: 665 736 852 Facebook: @kgwgologora
	Osoby reprezentujące: Teresa Kusz, Marek Pietrzak, Aleksandra Nowak
Koło Gospodyń Wiejskich w Grzybnicy – „Pod grzybkiem”	Adres: Grzybnica 4/2, 76-015 Manowo
	Tel: 792 762 565
	Osoby reprezentujące: Romana Nowocięń, Danuta Kostyk, Jowita Lejmanowicz

KGW	Dane teleadresowe
Koło Gospodyń Wiejskich w Iwięcinie	Adres: Iwięcino 13, 76-004 Sianów
	Tel: 660 799 098
	Osoby reprezentujące: Grażyna Gabrysiak, Magdalena Kołodziejczak, Agata Kostrzewa
Koło Gospodyń Wiejskich w Jacinkach	Adres: Jacinki 4, 76-010 Polanów
	Tel: 694 998 016
	Osoby reprezentujące: Ewa Pęczak, Krystyna Kielbasa, Adam Woźniak
Koło Gospodyń Wiejskich w Kłaninie „ACH TE BABY”	Adres: Kłanino 55A/1, 76-020 Bobolice
	Tel: 669 915 827 Facebook: KGW „ Ach te baby „ Kłanino
	Osoby reprezentujące: Agnieszka Skiba, Anna Lewczuk
Koło Gospodyń Wiejskich w Komorach „Komorzanki”	Adres: Komory 7, 76-037 Będzino
	Tel: 94 31 62 398; 605 236 198
	Osoby reprezentujące: Hanna Kujath, Anna Włodyka, Iwona Pełka
Koło Gospodyń Wiejskich w Konikowie	Adres: Konikowo 47B, 76-024 Świeszyno
	Facebook: Koło Gospodyń Wiejskich Konikowo
	Osoby reprezentujące: Anna Piotrowska, Halina Chęcińska, Ewa Witowska
Koło Gospodyń Wiejskich w Krytnie	Adres: Krytno 3, 76-010 Polanów
	Tel: 501 328 030
	Osoby reprezentujące: Barbara Lisiewicz, Gołembiewska Sławomira, Lucyna Wołos
Koło Gospodyń Wiejskich w Naclawiu	Adres: Naclaw 27A, 76-010 Polanów
	Tel: 509 434 957
	Osoby reprezentujące: Elżbieta Zielińska, Grażyna Peplińska, Małgorzata Dworakowska

KGW	Dane teleadresowe
Koło Gospodyń Wiejskich w Niedalinie „Radwianki”	Adres: Niedalino 36B, 76-024 Świeszyno
	Tel: 787 889 710, Facebook: Koło Gospodyń Wiejskich w Niedalinie „Radwianki”
	Osoby reprezentujące: Ewa Miksza, Grażyna Miksza, Joanna Cwik
Koło Gospodyń Wiejskich w Polanowie	Adres: Plac Wolności 7, 76-010 Polanów Adres do doręczeń: Leśna 5
	Tel: 791 832 455
	Osoby reprezentujące: Grażyna Knał, Danuta Szafoni, Teresa Nikiel-Tomaszewska
Koło Gospodyń Wiejskich w Przydargini	Adres: Przydargiń 1, 76-020 Bobolice
	Tel: 698 415 490
	Osoby reprezentujące: Janina Pieszak, Edyta Pańpuch, Katarzyna Pańczyszyn
Koło Gospodyń Wiejskich w Rekowiu	Adres: Rekowo 24, 76-010 Polanów
	Tel: 94 318 24 51; 535 964 111
	Osoby reprezentujące: Roman Kubicki, Krystyna Kubicka
Koło Gospodyń Wiejskich w Rosnowie „Kreatywny Babiniec”	Adres: Rosnowo 8, 76-042 Rosnowo
	Tel: 728 796 088, Facebook: @kreatywny.babiniec
	Osoby reprezentujące: Ewa Lewandowska, Anna Stor, Justyna Aszurkiewicz
Koło Gospodyń Wiejskich w Rososze	Adres: Rosocha 10/1, 76-010 Polanów
	Tel: 669 525 103; 726 816 555
	Osoby reprezentujące: Agnieszka Zielińska, Anita Piątek, Magdalena Lebioda
Koło Gospodyń Wiejskich w Różanach „Kłosy”	Adres: Różany 5/3, 76-020 Bobolice
	Tel: 724 459 527
	Osoby reprezentujące: Krystyna Bugaj-Wójcik, Jadwiga Kaszuba, Michał Andrzejak

KGW	Dane teleadresowe
Koło Gospodyń Wiejskich w Rzeczyca Wielkiej	Adres: Rzeczyca Wielka 4A, 76-010 Polanów
	Tel: 889 707 591
	Osoby reprezentujące: Marzena Dzierżyńska, Jadwiga Idzi, Helena Barszcz
Koło Gospodyń Wiejskich w Sowinku „Sąsiedzi”	Adres: Sowinko 18, 76-010 Polanów Adres do doręczeń: Krytno 26, 76-010 Polanów
	Tel: 884 148 564
	Osoby reprezentujące: Milena Witkowska, Oliwia Rabka, Paweł Ciesła
Koło Gospodyń Wiejskich w Starych Bielicach	Adres: Stare Bielice, ul. Leśna 1, 76-039 Biesiekierz
	Tel: 666 458 620
	Facebook: @StareBielice.gmina.Biesiekierz
	Osoby reprezentujące: Bożena Stefańska, Marzena Stolarska, Krystyna Kozłowska
Koło Gospodyń Wiejskich w Świerczynie	Adres: Świerczyna 12B, 76-010 Polanów
	Tel: 602 551 031
	Osoby reprezentujące: Aleksandra Ostrowska, Krystyna Atalska, Ewa Tkacz
Koło Gospodyń Wiejskich w Świeszynie „Marysieńki”	Adres: Świeszyno 36, 76-024 Świeszyno; Adres do doręczeń: Chałupy 23B; 76-024 Świeszyno
	Tel: 664 903 890
	Facebook: Koło Gospodyń Wiejskich „Marysieńki”
	Osoby reprezentujące: Danuta Polechońska, Celina Sady, Krystyna Kowalczyk
Koło Gospodyń Wiejskich w Warblewie	Adres: Warblewo 6, 76-010 Polanów
	Tel: 500 284 239
	Osoby reprezentujące: Adriana Michno, Marcin Michno
Koło Gospodyń Wiejskich w Warninie „Warninianki”	Adres: Warnino 6A, 76-039 Biesiekierz
	Tel: 601 654 920
	Osoby reprezentujące: Maria Tchoryk, Maria Roguła, Marta Nowek

KGW	Dane teleadresowe
Koło Gospodyń Wiejskich w Węgorzewie	Adres: Węgorzewo Koszalińskie 54/1
	Tel: 608 425 386
	Osoby reprezentujące: Anna Pianka, Violetta Kasprowicz, Wiesława Karasiuk
Koło Gospodyń Wiejskich w Wielinie	Adres: Wielin 17a, 76-010 Polanów
	Tel: 784 572 455
	Osoby reprezentujące: Ewa Owczarek-Kisicki, Halina Rogowska, Alicja Skowrońska
Koło Gospodyń Wiejskich w Wierciszewie „Kreatywnych Mieszkańców”	Adres: Wierciszewo 54, 76-004 Sianów
	Tel: 508 817 340
	Osoby reprezentujące: Bożena Strzałkowska, Jadwiga Dubaniewicz, Elżbieta Mioduszewska
Koło Gospodyń Wiejskich „Babki z Jajem” Wyszewo*	Adres: Wyszewo 18, 76-015 Manowo
	Tel: 513 503 013; e-mail: babkizjajem@gmail.com
	Facebook: @babkizjajemwyszewo
	Osoby reprezentujące: Katarzyna Blejch, Kamila Sobieraj, Izabela Wojnarowska
Koło Gospodyń Wiejskich w Żydowie	Adres: Żydowo 81/82, 76-010 Polanów
	Tel: 500 092 630
	Osoby reprezentujące: Krystyna Jakubczyk, Ewa Filipek, Marzena Stokłosa

* KGW będące partnerem KSOW

3. Przykładowe działania zrealizowane przez KGW z powiatu koszańskiego

KGW „Babki z Jajem” Wyszewo (partner KSOW i projektu „Aktywna Wieś = Atrakcyjna Wieś”)

KGW w Kłaninie „ACH TE BABY”

KGW w Konikowie

KGW w Warninie „Warninianki”

KGW w Żydowie

KGW w Niedalinie „Radwianki”

KGW w Dobrzycy „Wesołe Babki”

KGW w Chłopach „Malwa”

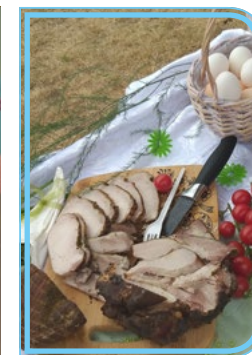
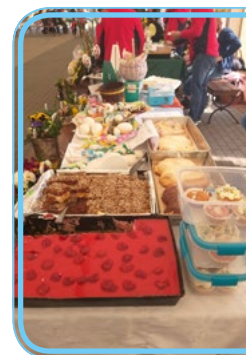
KGW w Gologórze

KGW w Starych Bielicach

KGW w Bożenicach

4. Formalno-prawne aspekty działalności KGW

Podstawowym dokumentem, regulującym funkcjonowanie KGW jest Ustawa z dnia 9 listopada 2018 r. o kołach gospodyń wiejskich. Jest to jedyna ustawa, w której zostały określone formalno-prawne aspekty działalności kół gospodyń wiejskich. Nie jest to jednak jedyna ustawa, na mocy której KGW mogą prowadzić swoją działalność. Zgodnie z przepisami przejściowymi zawartymi w w/w ustawie o kołach gospodyń wiejskich, wcześniej funkcjonujące podmioty prawa utworzone np. na podstawie Ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach czy Ustawie z dnia 8 października 1982 r. o społeczno-zawodowych organizacjach rolników, nadal funkcjonują. Nowe prawo nie zniósło żadnej formy prawnej podmiotów, które zrzeszają osoby fizyczne, działające na rzecz rozwoju wsi. Dało też możliwość, by działające w dniu wejścia w życie przywołanej ustawy, tj. 28 listopada 2018 roku, koła gospodyń wiejskich dostosowały swoje statuty do określonych w ustawie wymagań i na tej podstawie wystąpiły z wnioskiem o dokonanie wpisu do Krajowego Rejestru KGW wprowadzonego ustawą z listopada 2018 roku.

Koło Gospodyń Wiejskich jest dobrowolną, niezależną od administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego, samorządną organizacją mieszkańców wsi, wspierającą rozwój przedsiębiorczości na wsi i aktywnie działającą na rzecz środowisk wiejskich.

KGW po nowelizacji prawa **mogą funkcjonować jako trzy różne podmioty:**

1. organizacje rejestrowane w Krajowym Rejestrze Kół Gospodyń Wiejskich,
2. stowarzyszenia (zwykłe i tzw. rejestrowe),
3. kółka rolnicze.

W niniejszym poradniku szczegółowo omawiamy organizacje rejestrowane w KRKGW.

4.1. Jak założyć własne KGW? (warunki, jakie trzeba spełnić)

Koła gospodyń wiejskich reprezentują interesy i działają na rzecz poprawy sytuacji społeczno-zawodowej kobiet wiejskich oraz ich rodzin, a także wspierają wszechstronny rozwój terenów wiejskich.

Koła gospodyń wiejskich mogą współpracować i współdziałać ze sobą. W tym celu mogą na zasadzie dobrowolności zrzeszać się i tworzyć związki kół gospodyń wiejskich.

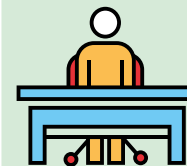
Niezbędne warunki założenia KGW:

- KGW może założyć minimum **10 osób**.
- Na terenie jednej wsi może mieć siedzibę 1 koło gospodyń wiejskich.
- Członkiem koła gospodyń wiejskich może być każda osoba, która ukończyła 18 lat, a której miejscem zamieszkania jest wieś będąca terenem działalności koła.
- Za zgodą przedstawicieli ustawowych w działalności koła mogą brać także udział osoby, które ukończyły 13 lat.
- Można być członkiem tylko jednego koła gospodyń wiejskich.

Zakładanie KGW w 5 krokach

Krok 1. Spotkanie członków KGW. Członkowie KGW muszą się spotkać i podjąć kilka ważnych decyzji w sprawie:

- uchwały o wyborze Zarządu KGW – formularz dokumentu można pobrać ze strony ARiMR;
- uchwały o wyborze Komitetu Założycielskiego KGW – formularz dokumentu można pobrać ze strony ARiMR;
- uchwały statutu KGW, dla ułatwienia można wykorzystać wzorcowy statut z załącznika do ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. (Dz. U. poz. 2212);
- wypełnienia wniosku o wpis Koła do Krajowego Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich oraz załącznika do wniosku z listą wszystkich członków KGW (wymóg – minimum 10 osób) – formularze wraz z instrukcją na stronie ARiMR (www.arimr.gov.pl • KRAJOWY REJESTR KÓŁ GOSPODYŃ WIEJSKICH • Dokumenty niezbędne do wpisu do Krajowego Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich).

Krok 2. Zgłoszenie KGW w ARiMR. Wszystkie wymienione wcześniej niezbędne dokumenty należy złożyć w Powiatowym Biurze ARiMR, gdzie powołani są Pełnomocnicy do spraw KGW, którzy będą pomocni w załatwieniu formalności. Wykaz wszystkich pełnomocników na stronie ARiMR (www.arimr.gov.pl • KRAJOWY REJESTR KÓŁ GOSPODYŃ WIEJSKICH • Wykaz pełnomocników ARiMR do spraw Kół Gospodyń Wiejskich).

Krok 3. Założenie konta w Banku. KGW otrzyma z ARiMR zaświadczenie o wpisie do Krajowego Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich, które będzie niezbędne do założenia konta bankowego dla swojego koła. Numer rachunku bankowego jest konieczny do wypłaty pomocy finansowej.

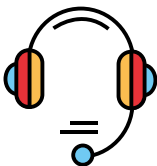
Krok 4. Złożenie wniosku o dofinansowanie. Pomoc finansowa zależy od liczby członków koła i wynosi od 3000 do 5000 zł. KGW, chcąc otrzymać fundusze z ARiMR, musi złożyć wniosek o dofinansowanie przez osobę lub osoby upoważnione do reprezentowania KGW w Powiatowym Biurze ARiMR. Formularz dokumentu na stronie ARiMR (www.arimr.gov.pl • KRAJOWY REJESTR KÓŁ GOSPODYŃ WIEJSKICH • Dokumenty niezbędne do przyznania pomocy).

Krok 5. Nadanie numeru NIP i REGON. KGW musi uzyskać jeszcze numer NIP w Urzędzie Skarbowym oraz numer REGON w Głównym Urzędzie Statystycznym. Formularze tych dokumentów można pobrać ze strony ARiMR (www.arimr.gov.pl • KRAJOWY REJESTR KÓŁ GOSPODYŃ WIEJSKICH • Dokumenty niezbędne do przyznania pomocy).

4.2. W jaki sposób zarejestrować KGW? Gdzie szukać pomocy?

Koło gospodyń wiejskich nabywa osobowość prawną z chwilą dokonania wpisu do Krajowego Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich (KR KGW). Wpisu dokonuje Prezes Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) na wniosek danego KGW. W praktyce wnioski o wpis do KR KGW przedstawiciele kół powiatu koszalińskiego muszą złożyć u Pełnomocnika do Spraw Kół Gospodyń Wiejskich w **ARiMR Zachodniopomorskim Oddziale Regionalnym Biurze Powiatowym w Koszalinie przy ul. Słowiańskiej 15**. Biuro pracuje od poniedziałku do piątku w godzinach 7:30-15:30.

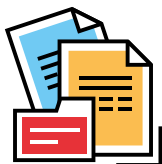
KGW ubiegające się o wpis do rejestru (KR KGW) składa wnioski o rejestrację. Do wniosku należy załączyć uchwalony statut KGW lub oświadczenie, że koło będzie działać w oparciu o tzw. wzorcowy statut, który został określony w ustawie.

W przypadku złożenia wniosku o wpis do rejestru przez więcej niż jedno koło gospodyń wiejskich utworzone na terenie tej samej wsi, prezes ARiMR dokonuje wpisu tego koła, które złożyło wniosek najwcześniej.

Postępowanie w sprawach o wpis lub zmianę wpisu KGW do rejestru jest wolne od opłat.

4.3. Sposób prowadzenia KGW (ewidencje, dokumentacja)

Majątek KGW powstaje ze składek członkowskich, darowizn, spadków, zapisów, dochodów z własnej działalności, dochodów z majątku koła oraz z ofiarności publicznej.

Koło gospodyń wiejskich, z zachowaniem obowiązujących przepisów, może przyjmować darowizny, spadki i zapisy oraz korzystać z ofiarności publicznej. Dochód z działalności KGW służy realizacji celów statutowych i nie może być przeznaczony do podziału między jego członków.

KGW mogą prowadzić działalność zarobkową, w tym działalność gospodarczą. Mogą także otrzymywać dotacje celowe.

KGW działa na podstawie uchwalonego przez siebie statutu. Koło posiada zebranie członków i zarząd wybierany przez to zebranie. Poprzez wpis do rejestru koło uzyskuje osobowość prawną, a co za tym idzie, spełnia warunek formalny, by wnioskować o dotację.

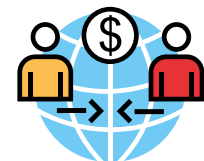
Koła gospodyń wiejskich prowadzą uproszczoną ewidencję przychodów i kosztów, w przypadku, gdy:

- osiągają przychody wyłącznie z:
 - działalności statutowej z tytułu składek członkowskich, darowizn, zapisów, dotacji,

- sprzedaży wyrobów sztuki ludowej, w tym rękodzieła i rzemiosła ludowego i artystycznego, lub żywności regionalnej,
 - tytułu sprzedaży, najmu lub dzierżawy składników majątkowych,
 - tytułu odsetek od środków pieniężnych na rachunkach bankowych lub rachunkach w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, prowadzonych w związku z wykonywaną działalnością, w tym także odsetek od lokat terminowych oraz innych form oszczędzania, przechowywania lub inwestowania tworzonych na tych rachunkach;
- nie posiadają statusu organizacji pożytku publicznego;
 - w roku poprzedzającym rok podatkowy osiągnęły przychody wyłącznie z tytułów, o których mowa w pkt 1, **w wysokości nieprzekraczającej 100 000 zł.**

O wyborze prowadzenia uproszczonej ewidencji przychodów i kosztów koło gospodyń wiejskich zawiadamia Naczelnika Urzędu Skarbowego właściwego w sprawach opodatkowania podatkiem dochodowym, za pośrednictwem powiatowego biura ARiMR, do końca pierwszego miesiąca roku podatkowego, w którym KGW rozpoczyna prowadzenie ewidencji, a w przypadku jednostek rozpoczynających działalność, w terminie 30 dni od dnia rozpoczęcia działalności.

5. Pozyskiwanie środków na działalność KGW ze źródeł zewnętrznych

Koło gospodyń wiejskich może otrzymać z budżetu państwa pomoc finansową.

KGW może otrzymać pomoc Agencji przeznaczoną na prowadzenie przez nie działalności statutowej. Pomoc będzie przyznawana do wyczerpania środków. Na ten cel została przeznaczona kwota 40 mln zł. Wniosek o przyznanie pomocy składa się w oddziałach regionalnych ARiMR właściwego miejscowo ze względu na siedzibę koła. Formularz wniosku o przyznanie pomocy wraz z instrukcją jest dostępny na stronie internetowej **www.arimr.gov.pl**

Rodzaj wsparcia	DOTACJA
Finansowanie	ZALICZKA
Budżet	40.000.000 zł
Wysokość wsparcia	<ul style="list-style-type: none">do 3.000 zł (KGW do 30 członków),do 4.000 zł (KGW do 31-75 członków),do 5.000 zł (KGW ponad 75 członków). 100%.
Wkład własny	0%.
Partner zagraniczny	NIE
Składanie wniosków przez internet	NIE
Kto może złożyć wniosek?	Koła gospodyń wiejskich (KGW), które złożyły wniosek o wpis do rejestru u Pełnomocnika do Spraw Kół Gospodyń Wiejskich w Powiatowym Biurze Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Wnioski o dofinansowanie mogą składać KGW działające	<ul style="list-style-type: none"> • na wsi, • w miastach do 5.000 mieszkańców, • w miastach o większej liczbie ludności na obszarach istniejących w nich sołectw.
Na co można uzyskać wsparcie?	Działalność statutowa kół gospodyń wiejskich.
Opis	Organizatorem programu jest Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Po uzyskaniu wpisu do rejestru KGW należy założyć rachunek w wybranym banku. Po założeniu rachunku należy złożyć wniosek o przyznanie pomocy finansowej w powiatowym biurze ARiMR. Warunkiem otrzymania dotacji jest rozliczenie pomocy uzyskanej w roku poprzednim.
Termin składania wniosków	do 31 października lub wcześniejszego wyczerpania środków
Źródło / Więcej informacji	http://www.kobietygospodarnewyjatkowe.pl https://www.arimr.gov.pl/aktualnosci/artykuly/pomoc-dla-kol-gospodyn-wiejskich-w-2019-r.html?fbclid=IwAR1FoMcGwLVGqYuRHeL-P2LxzF8fpxoXynN8-FmMDpIrOOMVcaCYPZLP4
Kontakt	https://www.kobietygospodarnewyjatkowe.pl/strony/kontakt/

5.1. Inne możliwości pozyskania środków

- fundusz sołecki,
- programy samorządu gminnego i powiatowego,
- PROGRAM SPOŁECZNIK na lata 2019-2021, realizowany przez Koszalińską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A. na mocy umowy podpisanej z Samorządem Województwa Zachodniopomorskiego. W ramach projektu Wnioskodawcy mogą starać się o 4 tys. zł na realizację oddolnych inicjatyw na rzecz ich lokalnych społeczności oraz o 10 tys. zł na realizację regionalnych inicjatyw obywatelskich (więcej informacji pod linkiem: <http://karsa.eu/program-spolcznik>)*,
- Program Działaj Lokalnie – trzeba szukać w swojej okolicy najbliższej lokalnej organizacji grantowej, która prowadzi lokalny konkurs dotacyjny pn. Działaj Lokalnie: dzialajlokalnie.pl/zasieg-programu/
- Fundacja Santander: fundacja.santander.pl/2016/10/24/tu-mieszkam-tu-zmieniam/
- Fundacja PZU: fundacjapzu.pl/275.html
- Lokalna Grupa Działania (LGD). Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 (projekt), Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi: www.stowarzyszeniesgd.pl
- Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN oraz jego partnerzy – Fundacja Wspomagania Wsi, Związek Gmin Wiejskich RP, RURBAN Wieś-Miasto-Region: <https://granty.pl/23109/>

* Najbliższy termin naboru wniosków przewidziany jest od 14.10.2019 r. do 4.11.2019 r.

II. Małe Przetwórstwo Lokalne

1. Pozyskiwanie środków na założenie i rozwój działalności w zakresie MPL

Każdy podmiot ubiegający się o jakąkolwiek pomoc z ARiMR – w tym pomoc inwestycyjną na przetwórstwo – musi posiadać numer identyfikacyjny w krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności. Przedsiębiorca może otrzymać taki numer jako potencjalny beneficjent funduszy PROW. Aby go uzyskać, należy udać się do biura powiatowego ARiMR właściwego ze względu na siedzibę przedsiębiorcy.

Szczegółowe informacje na temat poddziałania „Wsparcie inwestycji w przetwarzanie produktów rolnych, obrót nimi lub ich rozwój” PROW 2014-2020 udzielane są w Departamencie Oceny Projektów Inwestycyjnych w Centrali ARiMR (22) 318-47-70 i pod numerem bezpłatnej infolinii 800 38 00 84.

Należy zaznaczyć, że przetwarzanie i zbywanie przetworzonych produktów rolnych w ramach Rolniczego Handlu Detalicznego (RHD) nie jest działalnością gospodarczą. Do jego prowadzenia nie jest wymagane uzyskanie wpisu do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG). Jest to jednak konieczne przy małym przetwórstwie. Warunkiem uzyskania pomocy finansowej jest rozpoczęcie prowadzenia działalności gospodarczej. Obowiązek rejestracji działalności przetwórczej pojawia się jednak dopiero po podpisaniu z Agencją umowy o przyznaniu pomocy, a więc po uzyskaniu zapewnienia, że planowana inwestycja spełnia wymogi programu. Trzeba jednak mieć na uwadze, iż od rolników chcących skorzystać z dofinansowania na małe przetwórstwo wymaga się, aby w okresie ostatnich 12 miesięcy poprzedzających złożenie wniosku o przyznanie pomocy nie byli wpisani do CEIDG.

2. Sprzedaż zarobkowa wyrobów w ramach przetwórstwa rolnego bez konieczności rejestracji działalności gospodarczej

Rolniczy Handel Detaliczny oraz **sprzedaż bezpośrednia** są mechanizmami ułatwiającymi zbycie produkcji wytworzonej w gospodarstwie rolnym. Trzeba jednak zwrócić uwagę, że są między obiema formami sprzedaży różnice, a w związku z tym inne zasady funkcjonowania na rynkach sprzedaży produktów pochodzenia rolniczego.

Sprzedaż bezpośrednia

W odróżnieniu od rolniczego handlu detalicznego, **sprzedaż bezpośrednia dotyczy wyłącznie nieprzetworzonych produktów pochodzenia zwierzęcego**. Producent dokonuje bezpośrednich dostaw do konsumentów końcowych lub do lokalnych zakładów detalicznych bezpośrednio zaopatrujących konsumenta końcowego.

Pojęcie „rolniczy handel detaliczny” jest szersze od „sprzedaży bezpośredniej”, ponieważ dotyczy każdego rodzaju żywności, tj. pochodzenia zwierzęcego i niezwierzęcego, nieprzetworzonej i przetworzonej. Rolniczy handel detaliczny uwzględnia również produkcję oraz przetwarzanie żywności, np. produkcja serów, masła, jogurtów, wędlin, wędzonych ryb, dżemów, marynat, pieczywa (co nie jest możliwe w przypadku ww. sprzedaży bezpośredniej) i jej **sprzedaż wyłącznie konsumentom końcowym**, np. w gospodarstwie lub na targu.

Pierwszą rzeczą, którą rolnik powinien załatwić przed podjęciem sprzedaży bezpośredniej, jest zarejestrowanie tej działalności u powiatowego lekarza weterynarii. Polega to na uzyskaniu wpisu do prowadzonego przez niego rejestru zakładów oraz spełnienie wymagań obowiązujących przy jej prowadzeniu. Rolnik we wniosku podaje takie informacje, jak imię, nazwisko, miejsce zamieszkania i adres, numer identyfikacyjny w ewidencji gospodarstw rolnych albo NIP lub numer w KRS, określenie rodzaju i zakresu działalności. W przypadku pszczelarzy wymagane jest też oświadczenie potwierdzające utrzymywanie pszczół (jeśli nie podlegają obowiązkowi wpisu, np. do KRS).

W sprzedaży bezpośredniej rolnik może handlować wyłącznie produktami pochodzenia zwierzęcego.

Do produktów tych zaliczyć można:

- tusze lub podroby drobiowe kur, kaczek, gęsi, indyków, przepiórek, perliczek, warto też wiedzieć, że produkcja indyków w gospodarstwie nie może przekraczać 2500 sztuk indyków i 10 000 sztuk innego drobiu,
- tusze lub podroby zajęczaków, np. królików, nutrii, których produkcja nie przekracza 5000 sztuk rocznie,
- mleko surowe, siara lub surowa śmietana, do sprzedaży dopuszcza się mleko pozyskane od zwierząt gospodarskich, np. krowie, kozie, owcze,
- jaja od drobiu lub ptaków bezgrzebieniowych (np. kur, przepiórek, strusi),
- produkty pszczele nieprzetworzone (tj. miód, pyłek pszczeli, pierzga, mleczko pszczele),
- tusze lub podroby zwierzyny łownej,
- produkty rybołówstwa,
- żywe ślimaki lądowe.

Sprzedaż bezpośrednią prowadzi się w miejscu produkcji, czyli w gospodarstwie rolnym, pasiece, ze statków, na targowiskach. Sprzedaż bezpośrednia może być również dokonywana w formie dostaw do zakładów prowadzących handel detaliczny bezpośrednio zaopatrujący konsumenta końcowego. Są to np. sklepy, restauracje, stołówki.

Sprzedaż bezpośrednią można prowadzić w województwie, w którym prowadzona jest produkcja i w województwach ościennych. Wyjątkiem jest sprzedaż podczas wystaw, festynów, targów lub kiermaszów, wtedy można handlować na terenie całego kraju. Trzeba pamiętać, że poza limitem sprzedaży znajdują się tylko produkty rybołówstwa i produkty pszczele nieprzetworzone.

Rolnicy prowadzący sprzedaż bezpośrednią zobowiązani są do prowadzenia dokumentacji. Może to być zeszyt, w którym trzeba odnotowywać informacje dotyczące ilości sprzedanych produktów w danym tygodniu lub miesiącu, w zależności od rodzaju produktów. Dokumentacja musi być przechowywana przez rok następujący po roku, w którym została sporządzona. **Osoby sprzedające produkty spożywcze nie mogą zapomnieć o książeczce zdrowia.**

Rolniczy Handel Detaliczny

Prowadzący gospodarstwa rodzinne mogą rozpocząć działalność w ramach w ramach rolniczego handlu detalicznego (RHD) po uprzedniej rejestracji. W tym celu należy złożyć odpowiedni wniosek do:

- **Powiatowego Inspektoratu Weterynarii** – produkty pochodzenia zwierzęcego i żywności złożonej (zawierającej jednocześnie środki spożywcze pochodzenia niezwierzęcego i produkty pochodzenia zwierzęcego), ul. Połczyńska 68, 75-816 Koszalin, piwkoszalin.bip.gov.pl;
- **Państwowej Powiatowej Inspekcji Sanitarnej** – produkty pochodzenia niezwierzęcego, ul. Zwycięstwa 136, 75-613 Koszalin, pssekoszalin.pis.gov.pl;
- **Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych** – nadzór nad jakością handlową żywności zbywanej w ramach rolniczego handlu detalicznego, ul. Andersa 34, 75-950 Koszalin, www.gospodarz.pl/instytucje/województwie-inspektoraty-inspekcji-handlowej/delegatura-województwie-inspektoratu-inspekcji-handlowej-w-koszalinie.html.

Wnioski te należy złożyć przed rozpoczęciem planowanej działalności. Szczegółowe informacje na temat rejestracji rolniczego handlu detalicznego można uzyskać u właściwego ze względu na siedzibę zakładu lub w miejscu prowadzenia działalności Powiatowego Inspektoratu Weterynarii lub Państwowej Powiatowej Inspekcji Sanitarnej.

Rolniczy handel detaliczny to jedna z form handlu detalicznego, w ramach którego możliwe jest m.in. przetwórstwo i zbywanie wytworzonej żywności konsumentom końcowym. Warunkiem jest, aby taka żywność pochodziła w całości lub części z własnej uprawy, hodowli lub chowu, **a sprzedaż musi odbywać się z zachowaniem limitów wskazanych w rozporządzeniu oraz limitu przychodów z takiej sprzedaży do kwoty 40 000 zł, o ile producent chce korzystać z preferencji podatkowych.**

W ramach RHD możliwe jest zbywanie surowców (produktów produkcji pierwotnej) oraz żywności przetworzonej (produkty mięsne, produkty mleczne, produkty złożone, przetwory z owoców i warzyw, pieczywo...) konsumentowi końcowemu oraz do zakładów prowadzących handel detaliczny, czyli sklepów, restauracji i stołówek z przeznaczeniem dla konsumenta finalnego.

W ramach RHD możliwa jest produkcja i sprzedaż konsumentom końcowym produktów zwierzęcych i „złożonych”:

- mleka surowego i siary,
- surowej śmietany,
- jaj od drobiu i od ptaków bezgrzebieniowych,
- produktów pszczelich nieprzetworzonych,
- produktów rybołówstwa/ przetworzonych produktów rybołówstwa,

- żywych ślimaków lądowych,
- świeżego mięsa,
- produktów mięsnych (np. szynki, pasztety, kiełbasy),
- produktów mlecznych (np. ser, jogurt, masło),
- produktów jajecznych,
- gotowych posiłków (potrawy) z produktów pochodzenia zwierzęcego,
- wyrobów garmażeryjnych stanowiących produkty złożone (np. pierogi z mięsem, serem, gołąbki, sałatki warzywno-mięsne).

W ramach RHD możliwa jest również produkcja i sprzedaż konsumentom końcowym produktów niezwierzęcych:

- surowców roślinnych,
- przetworów z owoców i warzyw (np. soki owocowe, dżemy, owoce suszone, kiszonki, marynaty i soki warzywne),
- przetworów zbożowych (np. mąki, kasze, płatki, otręby),
- pieczywa, pieczywa cukierniczego, ciast i ciastek,
- przypraw,
- koncentratów spożywczych,
- olejów,
- gotowych posiłków (potraw) (np. niemięsne pierogi, kopytka i kluski śląskie, knedle z owocami, placki ziemniaczane),
- napoi bezalkoholowych.

Podmiot prowadzący RHD ma obowiązek prowadzenia i przechowywania dokumentacji umożliwiającej określenie ilości żywności zbywanej rocznie w ramach takiego handlu, odrębnie za każdy rok kalendarzowy.

Poza priorytetowym wymogiem jakim jest zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego żywności ustawa wprowadza:

- obowiązek dokumentowania ilości zbywanej żywności.

Dokumentacja musi zawierać następujące informacje:

- numer kolejnego wpisu,
- datę zbycia żywności,
- ilość i rodzaj zbywanej żywności;
- nakaz oznakowania miejsca sprzedaży. W każdym miejscu zbywania żywności w ramach rolniczego handlu detalicznego umieszcza się w sposób czytelny i widoczny dla konsumenta **napis „rolniczy handel detaliczny”, który uwzględni imię i nazwisko albo nazwę i siedzibę podmiotu prowadzącego rolniczy handel detaliczny; adres miejsca prowadzenia produkcji żywności oraz weterynaryjny numer identyfikacyjny podmiotu prowadzącego rolniczy handel detaliczny (w przypadku żywności pochodzenia zwierzęcego i żywności złożonej);**
- zakaz wykorzystywania do produkcji mięsa zwierząt kopytnych pozyskanego z uboju dokonanego poza rzeźnią zatwierdzoną przez powiatowego lekarza weterynarii (np. z uboju w celu produkcji mięsa na własny użytek);

- brak konieczności sporządzania projektu technologicznego przez podmioty zamierzające prowadzić działalność w zakresie rolniczego handlu detalicznego produktami pochodzenia zwierzęcego lub żywnością złożoną. Wymagania higieniczne określone w rozporządzeniu nr 852/2004 powinny być stosowane w sposób elastyczny, biorąc pod uwagę zakres prowadzonej działalności, wielkość zakładu i jego specyfikę. Przepisy te przewidują między innymi, że w przypadku gdy produkcja prowadzona jest przy wykorzystaniu pomieszczeń używanych głównie jako prywatne domy mieszkalne, np. przy wykorzystaniu sprzętu i urządzeń gospodarstwa domowego w kuchni domowej, obowiązują uproszczone wymagania higieniczne. Są to wymagania podstawowe, określające wymogi ogólne, pozostawiające dużą swobodę w ich spełnianiu – określają kryteria, które muszą być spełnione, aby został osiągnięty cel, jakim jest bezpieczeństwo żywności.

Dodatkowe informacje:

- Żywność sprzedawana w ramach rolniczego handlu detalicznego musi spełniać wymagania w zakresie oznakowania, stosownie do przepisów określonych w rozporządzeniu nr 1169/2011, rozporządzeniu w sprawie znakowania poszczególnych rodzajów środków spożywczych oraz rozporządzeniu w sprawie szczegółowego zakresu i sposobu znakowania niektórych grup i rodzajów artykułów rolnospożywczych kodem identyfikacyjnym partii produkcyjnej.
- W zakresie jakości handlowej artykułów rolnospożywczych należy zwrócić uwagę na konieczność spełnienia szczegółowych wymagań w przypadku produktów takich jak soki, nektary owocowe, dżemy, galaretki, konfitury itp. przetwory owocowe, miody, ziemniaki, które zostały określone w przepisach odpowiednich rozporządzeń Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

W kontekście przepisów podatkowych kryteria obejmują:

- **zwolnienie przychodów** ze sprzedaży przetworzonych w sposób inny niż przemysłowy produktów roślinnych i zwierzęcych, z wyłączeniem przetworzonych produktów roślinnych i zwierzęcych uzyskanych w ramach działów specjalnych produkcji rolnej oraz produktów opodatkowanych podatkiem akcyzowym, **do kwoty 40 000 zł rocznie**, w ilościach nieprzekraczających maksymalnych limitów określonych w rozporządzeniu, powyżej limitu 40 000 zł podatnik może opodatkować 2% ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych, pod warunkiem dokonania stosownego oświadczenia do urzędu skarbowego,
- sposób dokumentowania sprzedaży,
- zakaz zatrudniania osób na podstawie umów o pracę, umów zlecenia, umów o dzieło oraz innych umów o podobnym charakterze (wyjątki – ubój zwierząt rzeźnych i obróbka pobojuowa tych zwierząt, w tym również rozbiór, podział i klasyfikacja mięsa, przemiał zbóż, wytlóczenie oleju lub soku oraz sprzedaż podczas wystaw, festynów, targów).

Sprzedaż może następować wyłącznie w miejscach:

- w których produkty zostały wytworzone (np. w gospodarstwie) lub
- przeznaczonych do prowadzenia handlu (np. targowisko).

Zbywanie żywności do zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta finalnego odbywa się, jeżeli zakłady te są zlokalizowane na obszarze województwa, w którym ma miejsce prowadzenie produkcji tej żywności w ramach rolniczego handlu detalicznego lub na obszarach powiatów lub miast stanowiących siedzibę wojewody lub sejmiku

województwa, sąsiadujących z tym województwem. Ilość produktów roślinnych lub zwierzęcych pochodzących z własnej uprawy, hodowli lub chowu, użytych do produkcji danego produktu stanowi co najmniej 50% tego produktu, z wyłączeniem wody (za produkt roślinny pochodzący z własnej uprawy uważa się również mąkę, kaszę, płatki, otręby, oleje i soki wytworzone z surowców pochodzących z własnej uprawy). Prowadzona jest ewidencja sprzedaży żywności odrębnie za każdy rok podatkowy, która zawiera co najmniej: numer kolejnego wpisu, datę uzyskania przychodu, kwotę przychodu, przychód narastająco od początku roku oraz rodzaj i ilość przetworzonych produktów. Dzielne przychody muszą być ewidencjonowane w dniu sprzedaży.

3. Kto i na co może otrzymać lub ubiegać się o wsparcie? (zasady, limity)

Pomoc można otrzymać w ramach „Wsparcia inwestycji w przetwarzanie produktów rolnych, obrót nimi i ich rozwój” finansowanego z budżetu PROW 2014-2020, PROW dla rolników, którzy chcą rozpocząć lub już prowadzą działalność przetwórczą w ramach Rolniczego Handlu Detalicznego do 100 tys. złotych i dla rolników, którzy chcą przetwarzać na większą skalę w ramach działalności gospodarczej do 500 tys. złotych. Pomoc jest udzielana w formie refundacji części poniesionych kosztów kwalifikowalnych operacji. Refundacji podlegają koszty inwestycji kwalifikującej się do wsparcia, poniesione przez beneficjenta, w wysokości do 50% kosztów kwalifikowalnych.

O pomoc ubiegać się mogą:

1. rolnicy, domownicy bądź małżonkowie rolników:
 - a. podejmujący prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie przetwarzania produktów rolnych w ramach co najmniej jednego z rodzajów działalności wymienionych w tabeli 1;
 - b. podlegający ubezpieczeniu społecznemu rolników w pełnym zakresie;
 - c. nie podlegający wykluczeniu z ubiegania się o przyznanie pomocy;
 - d. zdolni do zrealizowania operacji i osiągnięcia jej celu w terminie określonym we wniosku;
 - e. posiadający numer identyfikacyjny nadany w trybie przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności.
2. rolnicy lub małżonkowie rolników:
 - a. wykonujący lub podejmujący wykonywanie działalności w zakresie przetwarzania i zbywania przetworzonych produktów rolnych w ramach rolniczego handlu detalicznego, wskazanych w załączniku nr 1, załączniku nr 2 w lp. 1-7, lp. 12 i 13, załączniku nr 3 w lp. 1-5 oraz załączniku nr 4 w lp. 1-4, lp. 6 i 7 do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie maksymalnej ilości zbywanej w ramach rolniczego handlu detalicznego oraz zakresu i sposobu jej dokumentowania (Dz. U. poz. 2159);
 - b. podlegający ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy w pełnym zakresie;
 - c. nie podlegający wykluczeniu z ubiegania się o przyznanie pomocy;
 - d. zdolni do zrealizowania operacji i osiągnięcia jej celu w terminie określonym we wniosku;
 - e. posiadający numer identyfikacyjny nadany w trybie przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności.

Minimalna wysokość pomocy przyznana na realizację jednej operacji wynosi **10 tys. zł.**

Zakres wsparcia:

Do kosztów operacji, które kwalifikują się do wsparcia, zalicza się m.in. koszty:

1. zakupu (wraz z instalacją)
 - a. maszyn lub urządzeń do:
 - magazynowania lub przygotowania produktów rolnych do przetwarzania,
 - przetwarzania produktów rolnych,
 - magazynowania produktów rolnych lub półproduktów oraz przygotowania ich do sprzedaży,
 - przetwarzania lub magazynowania produktów rolnych wyposażonych w instalacje związane z ochroną środowiska i przeciwdziałaniem zmianom klimatu,
 - b. aparatury pomiarowej, kontrolnej oraz sprzętu do sterowania procesem produkcji lub magazynowania,
 - c. oprogramowania służącego do zarządzania przedsiębiorstwem lub sterowania procesem produkcji lub magazynowania;
 - d. wyposażenia niezbędnego do prowadzenia działalności w zakresie przetwarzania i zbywania przetworzonych produktów rolnych przez podmioty działające w ramach rolniczego handlu detalicznego;
2. budowy, rozbudowy, nadbudowy, przebudowy lub remontu połączonego z modernizacją:
 - a. budynków i budowli wykorzystywanych do produkcji, magazynowania, handlu hurtowego lub kontroli laboratoryjnej produktów rolnych (obiektów podstawowych),
 - b. budynków i budowli infrastruktury technicznej związanej z użytkowaniem obiektów podstawowych:
 - c. pomieszczeń higieniczno-sanitarnych,
 - d. pomieszczeń pomocniczych służących przygotowaniu posiłków i pomieszczeń gospodarczych w budynku służących do przechowywania produktów żywnościowych, w przypadku inwestycji realizowanej przez podmioty działające w ramach rolniczego handlu detalicznego. „Koszty budowlane” będą kwalifikowane wyłącznie w zakresie niezbędnym do wdrożenia inwestycji polegającej na zakupie maszyn i urządzeń lub wyposażenia, natomiast zakup środków transportu i używanych maszyn, urządzeń lub sprzętu jest całkowicie wykluczony z finansowania.
3. przygotowania dokumentacji technicznej operacji, w szczególności:
 - a. kosztorysów,
 - b. projektów technologicznych, architektonicznych lub budowlanych,
 - c. przygotowania biznesplanu,
 - d. sprawowania nadzoru urbanistycznego, architektonicznego, budowlanego w wysokości nieprzekraczającej 10% pozostałych kosztów kwalifikowalnych.

Warunki i tryb składania wniosku o przyznanie pomocy znajdują się w Ogłoszeniu Prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa o naborze wniosków na stronie www.arimr.gov.pl/pomoc-unijna/prow-2014-2020.html

III. Rejestracja produktu tradycyjnego

1. Kto i na jakich zasadach może zgłaszać produkt do rejestracji?

W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 17 grudnia 2004 roku o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 10, poz. 68), zaprezentujemy Państwu kilka praktycznych informacji, które powinny pomóc w skutecznym wdrożeniu przepisów dotyczących **Listy Produktów Tradycyjnych** (przepisy te zawarte są w rozdziale 8 ww. ustawy).

Nowe kraje członkowskie wzbogaciły Unię Europejską różnorodnością tradycji i kultur, w tym kulinarnych. Polska jako kraj członkowski Unii Europejskiej umożliwia polskim producentom tradycyjnej żywności korzystanie z przepisów unijnych w zakresie ochrony nazw produktów rolnych i środków spożywczych.

Produkt tradycyjny – produkt, którego jakość lub wyjątkowe cechy i właściwości wynikają ze stosowania tradycyjnych metod produkcji, za które uważa się metody wykorzystywane co najmniej od 25 lat. Jest to produkt powstały z zastosowania do jego wytworzenia tradycyjnych surowców, a metoda jego produkcji lub przetwórstwa jest zgodna z tradycją.

Zgodnie z art. 49 ustawy z wnioskiem o wpis produktu rolnego, środka spożywczego lub napoju spirytusowego na listę produktów tradycyjnych, mogą wystąpić osoby fizyczne, osoby prawne oraz jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej wytwarzające dany produkt rolny, środek spożywczy lub napój spirytusowy.

Nie istnieje obowiązek zrzeszania się producentów poszczególnych wyrobów. Produkt może zgłosić nawet pojedynczy producent.

2. Jakie produkty można rejestrować?

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie wzoru wniosku o wpis na listę produktów tradycyjnych (Dz. U. 2005 r., Nr 10, poz. 68) produkty, które mogą zostać wpisane na Listę Produktów Tradycyjnych zostały podzielone na dziesięć kategorii. Są to:

1. sery i inne produkty mleczne,
2. mięso świeże oraz produkty mięsne,
3. produkty rybołówstwa, w tym ryby,
4. orzechy, nasiona, zboża, warzywa i owoce (przetworzone i nie),
5. wyroby piekarnicze i cukiernicze,
6. oleje i tłuszcze (masło, margaryna itp.),
7. miody,
8. gotowe dania i potrawy,

9. napoje (alkoholowe i bezalkoholowe),
10. inne produkty.

W kategorii 10. Inne produkty mogą zostać wpisane produkty, które nie wchodzą w zakres merytoryczny punktów 1-9 i wymienione są:

1. w załączniku I do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską lub
2. w załącznikach do rozporządzenia Rady nr 2081/92 dnia 14 lipca 1992 r. w sprawie ochrony oznaczeń geograficznych i nazw pochodzenia produktów rolnych i środków spożywczych lub,
3. w załączniku do rozporządzenia Rady nr 2082/92 z dnia 14 lipca 1992 r. w sprawie świadectw o szczególnym charakterze dla produktów rolnych i środków spożywczych.

Podstawą wpisu produktu na Listę Produktów Tradycyjnych jest jakość lub też wyjątkowe cechy i właściwości wynikające ze stosowania tradycyjnych metod produkcji. Za tradycyjne metody uważa się te wykorzystywane od co najmniej 25 lat. Zatem niezależnie od nazwy produktu oraz jego ewentualnego związku z regionem **podstawą wpisu jest wykazanie 25-letniej tradycji wytwarzania produktu**. Nie oznacza to, że podmiot zgłaszający produkt do wpisu na listę musi produkować go przynajmniej od 25 lat. Okres ten odnosi się bowiem do produktu, a nie do producenta.

Zgodnie z art. 48 ustawy nazwa produktu tradycyjnego umieszczona na liście produktów tradycyjnych nie podlega ochronie wynikającej z niniejszej ustawy, a użycie nazwy produktu tradycyjnego odnoszącej się do obszaru geograficznego nie stanowi uznania pochodzenia tego produktu z obszaru, do którego nawiązuje ta nazwa.

Produkty wpisywane na Listę Produktów Tradycyjnych mogą ale nie muszą posiadać specyficznej jakości lub cech charakterystycznych, które są głównie lub wyłącznie związane z szczególnym otoczeniem geograficznym i właściwymi dla niego czynnikami naturalnymi oraz ludzkimi. Produkty mogą cieszyć się uznaniem i posiadać inne cechy przypisywane ich pochodzeniu geograficznemu. Zgłaszane produkty mogą posiadać specyficzny charakter oraz w sposób klarowny odróżniać się od innych produktów rolnych, środków spożywczych lub napojów spirytusowych im podobnych lub należących do tej samej kategorii. Jeśli produkty posiadają ścisły związek z regionem, ale nie mogą wykazać 25 letniej tradycji wytwarzania, nie mogą być wpisane na Listę Produktów Tradycyjnych. Nazwy zgłaszanych produktów mogą, ale nie muszą być specyficzne same w sobie lub też wyrażać specyficzny charakter produktu. W nazwach tych produktów mogą być wykorzystane nazwy regionu, konkretnego miejsca czy kraju. Nazwy mogą odnosić się zarówno do podziału administracyjnego państwa jak i do regionów geograficznych.

Jeśli do opisu produktu została wykorzystana nazwa wskazująca na pewien region czy miejsce, to wpis produktu na Listę Produktów Tradycyjnych nie potwierdza związku tego wyrobu z tym regionem. Wykorzystanie nazwy terytorium, regionu, krainy, miasta czy miejsca w nazwie produktu tradycyjnego nie świadczy o tym, że produkt zawdzięcza swoje specyficzne właściwości pochodzeniu z tego obszaru. Nazwa produktu rolnego, środka spożywczego lub napoju spirytusowego wskazująca na obszar nie jest przeszkodą do produkcji tego wyrobu

poza wskazanym terytorium. Wpis na Listę Produktów Tradycyjnych nie przywiązuje zatem produktu do miejsca pochodzenia i produkt może być wytwarzany poza obszarem, do którego odnosi się nazwa.

Jeżeli producenci chcieliby potwierdzić związek produktu z określonym terytorium i w ten sposób ograniczyć możliwość produkcji swego wyrobu do tego obszaru, powinni ubiegać się o rejestrację nazw zgłaszanych produktów w europejskim systemie ochrony jako oznaczenie geograficzne lub nazwa pochodzenia.

Wpis na listę produktów tradycyjnych nie przyznaje żadnej ochrony produktom, ma charakter tylko informacyjny. Z wpisem produktu na listę nie wiąże się także żadna dodatkowa kontrola produktów ani nie przyznaje ich wytwórcom żadnych dodatkowych praw.

Wnioskodawcom przekazuje się pisemną informację potwierdzającą wpis produktu na listę, która nie jest jednak certyfikatem. Jej celem jest tylko identyfikacja i promocja produktów wytworzonych tradycyjnymi metodami. Podobnie jak w przypadku smakolepków chronionych przez UE nie ma charakteru ochrony patentowej.

Wiele wyrobów, które zostały już uznane w UE lub czekają w Brukseli na rejestrację, zaczęło właśnie od krajowej listy. W opisie załączonym do wniosku podaje się m.in. opis i nazwę przysmaku, jego charakterystykę, surowce wykorzystywane do produkcji, informacje dotyczące tradycji, pochodzenia i historii, a także metodę produkcji i streszczenie informacji.

Efekt unijnej rejestracji jest taki, że nazwy nie można używać na oznaczenie produktów powstających inaczej, niż wynika to z zaakceptowanej przez Komisję Europejską specyfikacji. Na wyrobach takich można też umieszczać specjalne ogólnoeuropejskie oznaczenie wskazujące na ochronę, z jakiej wyrób korzysta.

Polscy konsumenci mogą znać już te symbole z półek sklepowych. Bezprawne korzystanie z zarejestrowanych przez Komisję nazw jest zabronione, a stosowne kontrole są prowadzone corocznie. Za nadużycia grożą surowe kary, z dwuletnim więzieniem włącznie.

W Unii Europejskiej system ochrony produktów regionalnych i tradycyjnych opiera się na dwóch rozporządzeniach regulujących zasady ich rejestracji i ochrony:

- rozporządzenie Rady nr 510/2006 w sprawie ochrony oznaczeń geograficznych i nazw pochodzenia produktów rolnych i środków spożywczych,
- rozporządzenie Rady nr 509/2006 w sprawie gwarantowanych tradycyjnych specjalności produktów rolnych i środków spożywczych.

Do polskiego porządku prawnego rozporządzenia te zostały wdrożone ustawą o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych (Dz. U. 2005 Nr 10, poz. 68). Ustawa ta reguluje krajowy etap oceny wniosków.

Nazwy produktów rolnych i środków spożywczych rejestrowane mogą być jako:

- **Chroniona Nazwa Pochodzenia** – gdy nazwa bezpośrednio lub pośrednio nawiązuje do regionu, konkretnego miejsca, lub w wyjątkowych przypadkach kraju, gdzie dany wyrób jest produkowany, cały proces technologiczny odbywa się na obszarze, do którego odnosi się nazwa produktu, a cechy charakterystyczne oraz jakość produktu wiążą się jednoznacznie ze specyfiką obszaru geograficznego, w którym jest on produkowany.
- **Chronione Oznaczenie Geograficzne** – gdy nazwa produktu odnosi się do regionu, konkretnego miejsca, lub w wyjątkowych przypadkach kraju, gdzie dany wyrób jest produkowany. Produkt taki musi cieszyć się renomą, posiadać specyficzne cechy lub jakość wynikające bądź przypisywane pochodzeniu geograficznemu. Jakość produktu może wynikać z obszaru geograficznego (np.: klimat, roślinność, ukształtowanie terenu), lokalnego know-how producentów, lub innych czynników naturalnych lub ludzkich.
- **Gwarantowana Tradycyjna Specjalność** – produkt może zostać zarejestrowany jako gwarantowana tradycyjna specjalność, gdy jego nazwa jest specyficzna sama w sobie lub wyraża specyficzny charakter produktu rolnego lub środka spożywczego, a sam produkt jest specyficzny, czyli posiada cechę lub zespół cech odróżniających go od innych produktów tej samej kategorii oraz ma tradycyjny charakter, który wyrażony może być poprzez użycie tradycyjnych surowców, tradycyjnego składu lub tradycyjnej metody wytwarzania.

Zarejestrowanie nazwy produktu rolnego lub środka spożywczego jako oznaczenia geograficznego, nazwy pochodzenia lub gwarantowanej tradycyjnej specjalności gwarantuje, że nikt na terenie Polski oraz całej Unii Europejskiej nie może bezprawnie używać w obrocie zarejestrowanej nazwy. Prawo do używania znaku graficznego oraz zarejestrowanej nazwy mają wyłącznie producenci, którzy pochodzą z zarejestrowanego terytorium, wytwarzają produkt zgodnie ze specyfikacją i ze zgłoszonych przy rejestracji surowców.

Przyznanie oznaczenia chroni zatem producentów przed nieuprawnionym wykorzystywaniem nazwy produktu. Pozwala to na podkreślenie unikalności produktu i umożliwia konkurencję na rynku Unii Europejskiej. Umieszczenie znaku graficznego na opakowaniu produktu powoduje, że staje się on rozpoznawalny dla milionów konsumentów w Unii Europejskiej, dysponujących wysokimi dochodami i świadomych wysokiej jakości i unikalności oznaczonego artykułu.

PAMIĘTAJ!

Niezgodne z prawem jest oznakowanie środka spożywczego przez umieszczenie na opakowaniu, etykiecie, obwolucie, ulotce, zawieszce nazwy, która w jakikolwiek sposób sugeruje lub przypomina nazwę produktu zarejestrowanego.

Rejestracja produktów w UE pozwala bowiem na prawną ochronę zarejestrowanych nazw przed bezprawnym ich stosowaniem a także innymi praktykami mogącymi wprowadzać konsumenta w błąd co do prawdziwego pochodzenia produktu. Nie wolno też bezprawnie używać zwrotów, np. „chroniona nazwa pochodzenia”, ich skrótu lub stosownego symbolu.

Nazw produktów wpisanych na unijne listy nie wolno stosować, jeśli produkty rolne lub środki spożywcze, których dotyczą, nie spełniają warunków będących podstawą wpisu nazwy na tę listę. To samo dotyczy nazw wyrobów, które znajdują się w krajowej „poczekalni” (gdą zostały złożone wnioski, ale UE ich jeszcze nie rozpatrzyła).

Za tego rodzaju nieprawidłowości sąd może nałożyć grzywnę lub wnioskować o karę ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat dwóch. Jeżeli dla sprawcy popełnienie przestępstwa stanowi stałe źródło dochodu albo produkty mają znaczną wartość, kara może być nawet wyższa, od sześciu miesięcy do pięciu lat pozbawienia wolności.

Analogiczne kary (z wyjątkiem tej do pięciu lat pozbawienia wolności) dotyczą również wyrobów, które znajdują się na liście tymczasowej ochrony krajowej, na której znajdują się wyroby, o których wpis na unijne listy zabiegają producenci i złożyli w tym celu stosowne wnioski.

3. Dlaczego warto rejestrować produkty?

- upowszechniają produkty wytwarzane tradycyjnymi i historycznie ugruntowanymi metodami,
- stwarzają wytwórcom produktów tradycyjnych możliwość ubiegania się o udzielenie odstępstw od obowiązujących i prawnie uregulowanych wymogów produkcyjnych, jednocześnie nie jest instrumentem ochrony nazw produktów,
- promują żywność tradycyjną i pogłębiają wiedzę konsumentów odnośnie tradycyjnej żywności i polskiego dziedzictwa kulturowego,
- moda na slow food wręcz zachęca do rejestracji nazw smakowitych produktów,
- mają wymiar ekonomiczny – po dobrym wypromowaniu ceny takich wyrobów znacząco wzrastają.

4. Przebieg procesu rejestracji, aspekty formalno-prawne

1. Wniosek **BEZPŁATNIE** składa się w formie **papierowej i elektronicznej** do Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego.

2. Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego sprawdza wniosek pod względem formalnym i przed dokonaniem oceny zwraca się do Izby Gospodarczej o wyrażenie opinii w zakresie spełniania przez produkt określonych wymagań.

3. Pozytywnie ocenione wnioski przesyłane są do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

4. Minister wpisuje produkt na Listę Produktów Tradycyjnych.

Zgodnie z art. 50 ustawy wniosek o wpis na listę produktów tradycyjnych jest składany do właściwego miejscowo marszałka województwa w formie papierowej i na elektronicznym nośniku informacji.

Właściwy miejscowo marszałek województwa to marszałek tego województwa, na terenie którego producent jest zameldowany lub też zakład jest zarejestrowany. W przypadku, gdy producent jest zameldowany w innym województwie niż zarejestrowany jest zakład produkujący dany produkt rolny, środek spożywczy lub napój spirytusowy, decyzja o wyborze właściwego miejscowo marszałka należy do zgłaszającego. W przypadku, gdy podział administracyjny nie pokrywa się z krainami czy regionami geograficznymi może wystąpić sytuacja, w której dany produkt rolny, środek spożywczy lub napój spirytusowy jest wytwarzany na terytorium dwóch lub więcej województw. Nie ma przeszkód prawnych, aby produkt o takiej samej nazwie był zgłoszony na Listę Produktów Tradycyjnych przez kilku marszałków województw.

Wniosek musi być złożony zarówno w formie papierowej, jak też na elektronicznym nośniku informacji.

W wersji papierowej należy złożyć zarówno wniosek, jak i załączniki. W załącznikach nie trzeba zawierać oryginalnych ksiąg czy publikacji. Wystarczą ich kserokopie. W przypadku, kiedy nie ma możliwości wykonania odbitek ze względu na wiek lub złą jakość pierwotnego dokumentu, należy przepisać część dokumentu odnoszącą się do produktu. Dokonany odpis musi być jednak potwierdzony za zgodność z oryginałem. Wniosek musi być także złożony w wersji elektronicznej. Nie należy jednak przepisywać czy skanować załączników do wniosku. Przygotowanie informacji w wersji elektronicznej ma ułatwić przygotowywanie Listy Produktów Tradycyjnych oraz wszystkich publikacji i broszur informacyjnych dotyczących wpisanych na nią produktów. Szczególną uwagę należy zwrócić na dołączane do wniosku zdjęcia. Mogą być one zarówno w wersji papierowej, jak i elektronicznej. Należy jednak pa-

mieć, iż wersja elektroniczna zdjęć umożliwia przygotowanie później barwnej prezentacji produktu rolnego, środka spożywczego lub napoju spirytusowego.

Jeżeli wnioskodawca chciałby, aby w materiałach informacyjnych dotyczących zgłoszonego przez niego produktu oraz na stronie internetowej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi pojawiało się załączone przez niego zdjęcie produktu, zdjęcie to musi być załączone do wniosku o wpis produktu na Listę w formie elektronicznej, w formacie JPG i rozdzielczości nie niższej niż 300 DPI. Ponadto wnioskodawca zobowiązany jest dołączyć do wniosku oświadczenie dotyczące przekazania praw do zdjęcia Ministerstwu Rolnictwa i Rozwoju Wsi, które to oświadczenie stanowi załącznik do niniejszego dokumentu.

Zgodnie z ust. 1, art. 51 ustawy Marszałek województwa sprawdza wniosek o wpis na listę produktów tradycyjnych pod względem spełniania wymogów formalnych oraz dokonuje oceny w zakresie spełniania przez produkt rolny, środek spożywczy lub napój spirytusowy, określonych wymagań.

Zgodnie z ust. 4, art. 52 Marszałek województwa wydaje decyzję o odmowie przekazania wniosku, gdy produkt rolny, środek spożywczy lub napój spirytusowy nie spełnia określonych wymagań.

Na podstawie przesłanych przez Marszałka Województwa wniosków przygotowana jest Lista Produktów Tradycyjnych. Dlatego też wszystkie przesłane wnioski muszą być opracowane na podstawie obowiązującego formularza.

Marszałek Województwa jest zobowiązany do sprawdzenia wniosku pod kątem formalnym. Sprawdzenie to ma na celu zagwarantowanie, iż wszystkie wymagane informacje zostały zawarte we wniosku. Produkty opisane we wnioskach nie spełniających wymagań formalnych określonych w ustawie i powyższym rozporządzeniu nie mogą zostać wpisane na Listę Produktów Tradycyjnych. Za wnioski nie spełniające wymagań ustawy należy uznać m.in. wnioski przygotowane wyłącznie w wersji papierowej, nie sporządzone na obowiązującym formularzu lub tylko częściowo wypełnione.

Marszałek Województwa jest także zobowiązany do przeprowadzenia oceny wniosku i sprawdzenia go merytorycznie. Do niego należy wybór trybu, zasad, sposobu i metody przeprowadzania tej oceny.

Zgodnie z ust 2, art. 51 Marszałek województwa przed dokonaniem oceny zwraca się do izby gospodarczej zrzeszającej podmioty wytwarzające produkty tradycyjne o wyrażenie, w terminie 30 dni, opinii w zakresie spełniania przez produkt rolny, środek spożywczy lub napój spirytusowy określonych wymagań. W przypadku niewydania opinii w terminie 30 dni wymóg zasięgnięcia opinii uważa się za spełniony.

Marszałek Województwa jest zobowiązany do zasięgnięcia opinii izby gospodarczej zrzeszającej podmioty wytwarzające produkty tradycyjne. Wybór izby jest dowolny i zależy wyłącznie od de-

cyzji Marszałka. Izba ta musi jednak zrzeszać producentów, którzy zajmują się wytwarzaniem produktów, o co najmniej 25 letniej historii i tradycji. Nie ma obowiązku wysyłania wszystkich wniosków do jednej izby gospodarczej. Jej wybór może być uzależniony od rodzaju ocenianego produktu. Procedura zasięgnięcia opinii ma na celu dostarczenie dodatkowych informacji przed przesłaniem wniosku lub wydaniem decyzji o odmowie przesłania wniosku do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Należy pamiętać, iż opinia izby nie jest wiążąca, a ostateczna decyzja o przekazaniu wniosku należy tylko i wyłącznie do Marszałka.

Należy jednak pamiętać, aby opinię, niezależnie czy jest pozytywna czy negatywna, dołączyć do przesyłanego wniosku. **Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi jest również zobowiązany do merytorycznej, wnikliwej i dogłębnej analizy wniosków, ale nie o wpis na listę Produktów Tradycyjnych, a o rejestrację nazw produktów rolnych i środków spożywczych jako nazwy pochodzenia, oznaczenia geograficzne lub nazwy specyficznego charakteru.** Minister powołał organ opiniodawczo doradczy, który ma wydawać opinie w zakresie spełniania przez produkty wymagań określonych przez rozporządzenie Rady nr 2081/92 i rozporządzenie Rady nr 2082/92. Organem tym jest Rada do Spraw Tradycyjnych i Regionalnych Nazw Produktów Rolnych i Środków Spożywczych.

Zgodnie z ust 1, art. 52 jeżeli produkt rolny, środek spożywczy lub napój spirytusowy spełnia określone wymagania, marszałek województwa przesyła ministrowi właściwemu do spraw rynków rolnych potwierdzoną przez siebie kopię wniosku o wpis na listę produktów tradycyjnych wraz z kopią opinii.

Gdy wniosek spełnia określone wymagania - zarówno formalne jak i jest merytoryczne - Marszałek Województwa przekazuje jego kopię w wersji papierowej i elektronicznej do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Przekazanie odbywa się w drodze czynności technicznej, czyli przesłania wniosku. Jeśli wniosek nie spełnia wymagań, Marszałek Województwa w drodze decyzji administracyjnej odmawia przekazania wniosku do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Decyzje administracyjną wydaje się zatem wyłącznie przy odmowie przekazania wniosku.

Zgodnie z ust 3, art. 52 w przypadku niewydania przez izbę gospodarczą opinii, marszałek województwa przesyła ministrowi właściwemu do spraw rynków rolnych wyłącznie kopię wniosku o wpis na listę produktów tradycyjnych.

Jeśli izba nie ustosunkuje się do wniosku w ciągu 30 dni i nie przyśle odpowiedzi, wymóg jej zasięgnięcia uważa się za spełniony. W takim przypadku należy przesłać wyłącznie kopię wniosku o wpis na Listę Produktów Tradycyjnych. Do wniosku można dołączyć informację o niewydaniu opinii przez izbę. Należy także pamiętać, iż do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi wysyłana jest kopia wniosku, która musi być potwierdzona przez Marszałka Województwa za zgodność ze złożonym oryginałem.

Zgodnie z ust 2, art. 52 dokumenty (wnioski) marszałek województwa przesyła w terminie do końca lutego następnego roku.

Wymieniony w ustawie termin (luty) jest wyłącznie datą graniczną. Nie ma przeszkód, aby wnioski były przesyłane zaraz po ich ocenie i weryfikacji. Jeśli jednak wniosek zostanie pozytywnie oceniony i stwierdzone zostanie, iż produkt spełnia określone ustawą wymagania, należy go, w miarę możliwości, przesłać nie później niż do końca lutego następnego roku. Wpis na Listę następuje niezwłocznie po przekazaniu wniosku przez marszałka. Wnioski mogą być przesyłane zarówno pojedynczo, jak i po kilka równocześnie. O ile nie naruszy to zapisów ustawowych, marszałek może określić i przyjąć szczegółowe zasady wysyłania wniosków.

Zgodnie z art. 53 minister właściwy do spraw rynków rolnych po otrzymaniu dokumentów (przesłanego przez marszałka wniosku) dokonuje wpisu produktu tradycyjnego na listę produktów tradycyjnych.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi dokonuje wpisu produktów na Listę Produktów Tradycyjnych po otrzymaniu od Marszałka Województwa odpowiednich dokumentów. Minister nie przeprowadza powtórnej merytorycznej oceny wniosków, która jest przeprowadzana wyłącznie na poziomie województwa. Należy jednak zwrócić uwagę, iż przesłane dokumenty muszą być poprawnie formalnie przygotowane i spełniać wymagania określone ustawą. Jeśli nie będą spełnione wymogi formalne, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi nie wpisze produktu na listę produktów tradycyjnych.

Zgodnie z art. 55 minister właściwy do spraw rynków rolnych ogłasza corocznie, w terminie do końca maja, w dzienniku urzędowym ministra właściwego do spraw rynków rolnych, wykaz produktów tradycyjnych znajdujących się na liście produktów tradycyjnych.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi raz w roku będzie ogłaszał wykaz produktów, które znajdują się na liście produktów tradycyjnych. Wykaz ten będzie ogłaszany w dzienniku urzędowym ministra właściwego do spraw rynków rolnych. W wykazie znajdą się wyłącznie te produkty, których wnioski o wpis na listę produktów tradycyjnych zostały wysłane do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi do końca lutego danego roku.

Zgodnie z art. 54 minister właściwy do spraw rynków rolnych skreśla produkt tradycyjny z listy produktów tradycyjnych w przypadku wpisania jego nazwy do rejestru chronionych nazw pochodzenia oraz chronionych oznaczeń geograficznych lub rejestru świadectw specyficznego charakteru lub gdy nie ma możliwości wytworzenia produktu rolnego, środka spożywczego lub napoju spirytusowego o cechach i właściwościach, które były podstawą do umieszczenia tego produktu rolnego, środka spożywczego lub napoju spirytusowego na liście produktów tradycyjnych.

Produkt zostanie skreślony z listy produktów tradycyjnych, gdy jego nazwa zostanie zarejestrowana jako Chroniona Nazwa Pochodzenia, Chronione Oznaczenie Geograficzne lub Nazwa Specyficznego Charakteru. Produkt może być także skreślony z listy produktów tradycyjnych, gdy nie ma możliwości wytworzenia produktu, który jest na niej umieszczony. Może wynikać to z różnych zdarzeń, które powodują, iż nie da się wytworzyć produktu o określonych cechach lub właściwościach.

5. Przykłady produktów tradycyjnych w powiecie koszalińskim

Miód pitny trójniak

Produkt wpisany na Listę Produktów Tradycyjnych 29 sierpnia 2008 roku.

Miód pitny trójniak, produkowany na bazie miodu gryczanego pozyskiwanego z pasieki w dolinie rzeki Grabowej, warzony jest według starej receptury, z przestrzeganiem wszystkich zasad. Poddawany jest rocznemu leżakowaniu i dojrzewaniu w dębowej beczce. Powstaje po rozcieńczeniu litra miodu w 2 l wody. Podstawowe składniki do jego wyrobu to: miód gryczany, przyprawy korzenne, woda, soki owocowe i drożdże winiarskie. Jest to miód półsłodki, jego okres fermentacji to ok. 8 tygodni. Na Listę Produktów Tradycyjnych miód ten zgłosił pan **Tomasz Goranin z gminy Polanów**.

Paprykarz szczeciński

Produkt wpisany na Listę Produktów Tradycyjnych 13 grudnia 2010 roku.

Receptura paprykarza szczecińskiego powstała w 1965 roku podczas dalekomorskich połowów. Obecnie produkowany jest z wysokogatunkowego surowca rybnego, jakim jest łosoś. Paprykarz szczeciński zdobywa wiele nagród m.in.: I miejsce w konkursie „Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów” 2007 w kategorii „Produkty mieszane, a także III miejsce w wakacyjnym konkursie kulinarnym „Zachodniopomorskie Je Je Je!”. Paprykarz produkowany jest w przedsiębiorstwie **DEGA S.A. w Karnieszewicach (gm. Sianów)**.

Ziemniak wyszoborski

Produkt wpisany na Listę Produktów Tradycyjnych 28 marca 2014 roku.

W roku 1954 wyhodowano pierwsze odmiany ziemniaków z Wyszoborza, wśród których był także wyszoborski. Przez kilkanaście lat był on hitem na stołach polskich domów. Uprawiany na terenie całego kraju szybko zyskał miano odmiany uniwersalnej. W Re-

jestrze Odmian Oryginalnych ziemniak wyszoborski figurował przez 23 lata, od roku 1955 do 1978, kiedy to wskutek ekspansji coraz to nowszych odmian został z niego skreślony. Ponowny powrót „Wyszoborskiego” nastąpił w roku 2005. Inicjatorem i zarazem beneficjentem dwóch projektów, w latach 2004-2006, na odtworzenie „Wyszoborskiego” było **Krajowe Stowarzyszenie Kobiet Wiejskich, Koło Wiejskie w Wyszeborzu (gm. Manowo)**. Obecnie „Wyszoborski” przeżywa swój renesans. Powrócił nie tylko na pola Wyszeborza, ale jest przede wszystkim częstym „gościem” na targach, kiermaszach, festynach, jarmarkach, podczas których królują potrawy z niego przygotowane, m.in. placki ziemniaczane, pierogi, sałatki, chleb wyszoborski z ziemniakami i wiele, wiele innych.

Ser bałtycki

Produkt wpisany na Listę Produktów Tradycyjnych w dniu 11 sierpnia 2017 roku.

Historia wytwarzania na terenie województwa zachodniopomorskiego produktu pn. Ser bałtycki jest ściśle związana z działalnością **Spółdzielni Mleczarskiej MLEKOSZ w Bobolicach**. W województwie zachodniopomorskim wytwarzanie Sera bałtyckiego rozpoczęło w 1972 roku w serowni Spółdzielni MLEKOSZ. Od 2009 roku funkcjonuje jako jedyna spółdzielnia na terenie powiatu koszalińskiego. Tak jak przed laty jego główną bazę stanowi mleko krowie kupowane od rodzimych rolników, a niezbędnymi dodatkami są m.in. podpuszczka, sól oraz naturalny barwnik annato, otrzymywany z drzewa pochodzącego z Ameryki Płd. Niepewny, a co najważniejsze niezmienny smak Sera bałtyckiego wytwarzanego od 44 już lat przez Spółdzielnię Mleczarską MLEKOSZ w Bobolicach doceniło w roku 2016 m.in. jury konkursu „Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów”, przyznając temu produktowi I nagrodę w kategorii – produkty regionalne pochodzenia zwierzęcego, w podkategorii – produkty mleczne.

Wykaz wszystkich produktów tradycyjnych w województwie zachodniopomorskim można znaleźć na stronie: zachodniopomorskie.ksow.pl/produkty-tradycyjne-i-regionalne/lista-produktow-tradycyjnych.html

IV. Bibliografia

Ustawy i rozporządzenia:

- Ustawa z dnia 8 października 1982 r. o społeczno-zawodowych organizacjach rolników
- Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach
- Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1509, z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2018 r. poz. 1541, 1669)
- Ustawa o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia sprzedaży żywności przez rolników z dnia 16 listopada 2016 r. (Dz.U.poz.1961)
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 grudnia 2016 r. w sprawie sposobu ustalania weterynaryjnego numeru identyfikacyjnego (Dz.U.poz.2161)
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie maksymalnej ilości żywności zbywanej w ramach rolniczego handlu detalicznego oraz zakresu i sposobu jej dokumentowania (Dz.U.poz.2159)
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie rejestru zakładów produkujących produkty pochodzenia zwierzęcego lub wprowadzających na rynek te produkty oraz wykaz takich zakładów (Dz.U.poz.2192)
- Ustawa z dnia 9 listopada 2018 r. o kołach gospodyń wiejskich
- Ustawa o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia sprzedaży żywności przez rolników do sklepów i restauracji z dnia 9 listopada 2018 r.

Literatura:

- „Formalno-prawne aspekty działalności Kół Gospodyń Wiejskich”, Iwona Raszaja-Ossowska, Warszawa 2019
- „Produkt tradycyjny i lokalny: wytwarzanie, promocja, budowa marki, dystrybucja. Kompendium dobrych praktyk”, Fundacja Rolniczej Różnorodności Biologicznej AgriNatura

Strony internetowe:

- prawo.sejm.gov.pl
- witrynawiejska.org.pl
- www.agrofakt.pl
- www.arimr.gov.pl
- www.gov.pl/web/rolnictwo/
- www.produktytradycyjne-dobrepraktyki.pl
- www.wetgiw.gov.pl
- www.wrir.wzp.pl
- www.zodr.pl
- zachodniopomorskie.ksow.pl

Operacja realizowana przez Partnera KSOW – Powiat Koszaliński,
w ramach otrzymanego wsparcia ze środków KSOW.

Chcesz być Partnerem KSOW? = ZAREJSTRUJ SIĘ!

Formularz zgłoszeniowy dla podmiotów zainteresowanych współpracą w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich znajduje się na stronie: <http://ksow.pl/ksow/formularz-zgloszeniowy.html>

Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich, działająca zgodnie z Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, zapewnia kontynuację działań sieci, utworzonej w ramach PROW na lata 2007-2013 i realizację jej nowych celów. KSOW ma charakter otwarty. Uczestnikami Sieci mogą być wszystkie podmioty zaangażowane w rozwój obszarów wiejskich. Udział partnerów w Sieci zapewnia jednostka centralna (na poziomie krajowym) oraz jednostki regionalne, wojewódzkie grupy robocze i Grupa Robocza ds. KSOW na poziomie krajowym.

Cele Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich (zgodne z PROW 2014-2020):

1. Zwiększenie udziału zainteresowanych stron we wdrażaniu inicjatyw na rzecz rozwoju obszarów wiejskich;
2. Podniesienie jakości wdrażania PROW;
3. Informowanie społeczeństwa i potencjalnych beneficjentów o polityce rozwoju obszarów wiejskich i możliwościach finansowania;
4. Wspieranie innowacji w rolnictwie, produkcji żywności, leśnictwie i na obszarach wiejskich,
5. Aktywizacja mieszkańców wsi na rzecz podejmowania inicjatyw w zakresie rozwoju obszarów wiejskich, w tym kreowania miejsc pracy na terenach wiejskich.

Działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich (zgodne z PROW 2014-2020):

1. Rozpowszechnianie informacji na temat wyników monitoringu i oceny realizacji działań na rzecz rozwoju obszarów wiejskich w perspektywie finansowej 2014-2020;
2. Zapewnienie działań sieciujących dla doradców i służb wspierających wdrażanie innowacji na obszarach wiejskich;
3. Gromadzenie przykładów operacji realizujących poszczególne priorytety Programu;
4. Zapewnienie szkoleń i sieciowania lokalnych grup działania, w tym pomoc techniczna w zakresie współpracy międzyterytorialnej i transnarodowej;
5. Poszukiwanie partnerów KSOW do współpracy w ramach działania „Współpraca”, o którym mowa w art. 3 ust.1 pkt. 13 ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków EFRROW w ramach PROW na lata 2014-2020 oraz ułatwianie tej współpracy.
6. Ułatwianie wymiany wiedzy tematycznej i analitycznej pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w rozwoju obszarów wiejskich oraz wymiana i rozpowszechnianie rezultatów;
7. Współpraca z Europejską Siecią na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (ESROW).
8. Plan Komunikacyjny obejmujący działania informacyjne dotyczące warunków i trybu przyznawania pomocy w ramach PROW 2014-2020, w tym dla potencjalnych beneficjentów w zakresie praktycznej wiedzy i umiejętności o sposobie przygotowywania wniosków, biznesplanów oraz dla beneficjentów w zakresie przygotowania wniosków o płatność. Plan będzie zawierał również działania informacyjne w zakresie upowszechniania oraz rezultatów Programu i wkładu Wspólnoty w jego realizację. Plan uwzględni cele i działania określone w Strategii komunikacji IZ oraz wyznacza podział zadań pomiędzy IZ i KSOW. Jasno określone są grupy docelowe działań komunikacyjnych, do których adresowane są poszczególne rodzaje planowanych działań;
9. Prowadzenie działań na rzecz promowania współpracy w sektorze rolnym i realizacji przez rolników wspólnych inwestycji.*

Łączna wysokość kosztów kwalifikowalnych operacji: 26 731,00 zł
Wartość wkładu własnego (w tym wkład zasobów rzeczowych i pieniężny): **8 800,48 zł**

* <http://ksow.pl/ksow-2014-2020.html>

Autorzy:
Szarek Wydawnictwo Reklama

Współpraca:
Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Koszalinie
Zbigniew Trojanowski

Redakcja:
Agnieszka Kulesza – Koordynator Projektu
Patrycja Nowakowska-Szarek

Zdjęcia:
Szarek Wydawnictwo Reklama
Zasoby Kół Gospodyń Wiejskich z terenu powiatu koszalińskiego

**Kompleksowa realizacja publikacji-poradnika
(opracowanie, skład, redakcja, druk i dystrybucja):**
w ramach umowy nr 1/012.042.1.2019 AK

SZAREK
Wydawnictwo • Reklama

Szarek Wydawnictwo Reklama
76-200 Słupsk, ul. Grottgera 19

Powiat Koszaliński,
w ramach realizacji projektu
„AKTYWNA WIEŚ = ATRAKCYJNA WIEŚ”
wraz z Partnerem KSOW Samorządowym
Centrum Kultury w Sarbinowie

Nakład: 1000 szt.

ISBN: 978-83-953246-5-9

egzemplarz bezpłatny

Unia Europejska

Powiat Koszaliński

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”
Instytucja zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej
„Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.
Realizacja operacji w ramach Planu Działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
Plan Operacyjny na lata 2018-2019
Projekt pn. „AKTYWNA WIEŚ = ATRAKCYJNA WIEŚ”, umowa nr WPROW – FV/14/2019 z dnia 24.05.2019 r.

**Biuro projektu
Starostwo Powiatowe w Koszalinie**

ul. Raclawicka 13

75-620 Koszalin

tel. 94 714 01 75

poczta@powiat.koszalin.pl

www.powiat.koszalin.pl

ISBN: 978-83-953246-5-9

**Unia
Europejska**

**Powiat
Koszaliński**

**Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich**

**Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020**

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”
Instytucja zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej
„Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
Realizacja operacji w ramach Planu Działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
Plan Operacyjny na lata 2018-2019

Projekt pn. „AKTYWNA WIEŚ = ATRAKCYJNA WIEŚ”, umowa nr WPROW – FV/14/2019 z dnia 24.05.2019 r.